TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 90. **ANULU XXIII.**

Sabiiu 13|25 Novemvre 1875.

Austri'a si Ungari'a.

Gâsimu in jurnalulu „les Debats" dela 14 Novembre, unu articolu care ni se pare ca trage cu claritate tóte trasurile principali ale organisârei statului austro-ung. si credemu ca este si utile si amusantu sa reproducemu acestu articolu pentru lectorii nostri:

„Organisatiunea dualistica a imperiului austro ungaru, astfeliu cum a fostu stabilita in 1867, contiene, dupa cum se scie, trei feliuri de corpuri politice deliberante: Delegatiunile pentru afacerile comune ale celoru dóue jumetâti ale monarchiei, cele dóue parlamente independinte din Vien'a si din Pest'a, si dietele provinciale. Fiacare din aceste corpuri are sessiunea sea anuala, si campani'a parlamentaria a unui anu se compune din trei fetie diferite care succedu un'a dupa alt'a. La inceputu cându erá vorb'a sa se puna in practica institutiunile cele noue si sa se complecteze prin numeróse legi organice, acestu mecanismu parea fórte complicatu si functioná cu óre-care greutate. Erá o asiá mare gramadire de lucrâri incâtu guvernulu d'abiá cu mare anevointia putea sa le distribue astfeliu incâtu fia-care corpu deliberantu sa póta tiené la tempu sessiunea sea anuala. Anulu parea fórte scurtu pentru cá sa póta cuprinde totu cerculu discutiuniloru parlamentarie. Deliberatiunile erau continue, diferitele sessiuni veneau un'a dupa alt'a, se fractionau si se incurcau; representantii natiunei, mai alesu acei'a cari erau totudeodata si membri ai dieteloru provinciale, ai parlamenteloru si delegatiuniloru, mai ca n'aveau repaosu. Putienu câte putienu cu tóte acestea acestu mecanismu s'a simplificatu, s'a regulatu. Astadi functionarea sea nu mai lasa nimic'a de doritu si nu mai face nici macaru efectulu unei prea mari complicatiuni. Guvernulu a reusitu sa inchida cele trei fetie ale campaniei parlamentarie intr'unu spatiu de siepte luni aprópe si sa fipseze aprossimativu epoc'a si durat'a fia-cârei'a din ele. Ceea ce a contribuitu mai multu la acestu resultatu, este aceea ca, de doi ani, guvernulu se afla in positiune sa presinte la tempu diferitele bugete si sa faca sa fia votate mai inainte de inceperea esercitieloru.

„Cea dintâiu fatia, aceea care presinta unu mai mare interesu pentru strainatate, sessiunea delegatiuniloru, s'a inchisu la 17 Octomvre. Corespundintiele nóstre vienese ne-au tienutu in curentulu deliberatiunilorn loru, si lectorii nostri sciu ca resultatele sessiunei au fostu din tóte puncturile satisfacatórie. Pre de o parte ea a lasatu siguranti'a ca, cu tóte evenimentele care se petrecu in câteva provincii din Turci'a, pacea generala nu va fi turburata; pre de alt'a, positiunea esterióra a Austro-Ungariei si siguranti'a ei au fostu asigurate prin votarea midilóceloru necesarie pentru reinoirea armârei sele. A dóu'a fatia parlamentaria a urmatu indata. Reichsratulu Austriei s'a adunatu la 19 Octomvre, si parlamentulu ungurescu a inceputu lucrârile sele la 4 Novembre. Pâna acum desbaterile Reichsratului n'au decâtu unu interesu localu, si pâna la Craciunu elu se va ocupá mai cu deosebire cu discutiunea bugeteloru. Bugetulu va fi abordatu asemenea in prim'a linia de parlamentulu ungurescu. Dara totulu ne anuncia ca, in cursulu seu ulterioru, sessiunea celoru dóue adunâri va fi fórte animata, ca va avea o importantia esceptionala si va aprinde curiositatea generala din caus'a graveloru cestiuni, care pre lânga anulu nou, voru vení la ordinea dilei.

Se scie ca raporturile politice dintre Austri'a si Ungari'a suntu definite prin acordulu séu compromisulu dela 1867. Actulu principalu alu compromisului politicu care stabilesce afacerile comune pentru cele dóue jumetâti ale monarchiei si reguléza modulu de gestiune are dreptu corolariu trei conventiuni care reguléza raporturile financiare si economice dintre cele dóue tieri. Cea dintâiu ficséza partea ce Ungari'a trebuie sa platésca pentru cheltuelile comune; cea de-a dóu'a determina o data pentru totu-déun'a partea sea contributiva pentru servitiulu anualu alu datoriei comune; cea de-a trei'a, care este o complecta conventiune comerciale si vamale face din cele dóue tieri unu singuru teritoriu vamalu cu acel'a-si tarifu, stabilesce unitatea monetara, uniformitatea câtoru-va imposite indirecte, conformitatea regulamenteloru pentru drumurile de feru, postii, telegrafuri, etc. Actulu principalu si cele trei corolarii ale sele care suntu, cá si densulu, investite cu form'a de lege, constitue unu ansamblu indisolubilu, si fiindu-ca cea dintâiu si cea de-a trei'a conventiune nu suntu incheiate de câtu pentru diece ani, compromisulu politicu, care nu póte sa subsiste elu singuru, n'are elu insusi de câtu totu acésta durata si trebuie sa fie reinoitu mai nainte de sfersitulu celui de alu diecelea anu. Epoc'a acestei reinoiri se apropie: cele dóue guverne si cele dóue parlamente voru avea sa se ocupe de acést'a in 1877; pentru nisce resóne speciale inse ele voru trobuí sa procéda, chiaru dela inceputulu anului 1866, la revisuirea conventiunei comerciale si vamale. Claus'a finala a acestei conventiuni dice ca dupa cinci ani fia-care din cele dóue pârti contractante va avea dreptulu sa propuie negociatiuni prin care sa se sfatuiésca asupr'a modificatiuniloru de introdusu in aceste dispositiuni, fâra cá cea-lalta parte sa aiba facultatea sa le refuze. Bazându-se pre acésta clauza, ungurii au hotarîtu, la 1873, sa céra revisuirea. Dupa diferite intardieri, s'au deschisu in fine negotiatiuni in acésta privintia, in lun'a lui Iuniu trecutu, intre ministrii de financie si comerciu ai ambeloru tieri; ele urméza inca, si cele dóue parlamente voru incepe in curendu discutiunile asupr'a acestei cestiuni. Afacerea trebuie resolvata câtu se va putea mai curendu, inca si din causa ca cabinetulu din Vien'a trebuie sa-si reinoiésca tractatele sele de comerciu cu diferite puteri europene, tractate espirande séu ajunse la terminulu loru, si pre care, tractate, nu póte sa le reinoiésca pâna ce nu va stí mai intâiu cum stau viitórele raporturi comerciale dintre cele dóue jumetâti ale imperiului.

„Lectorii nostri sciu ca, din caus'a unei necontenite rele recolte si din alte cause, despre care amu vorbitu adeseori, Ungari'a a cadiutu in nisce mari incurcaturi financiare si lupta de câti-va cu unu deficitu considerabilu. In perplesitatea loru, ungurii se agatia de conventiunea comerciala si vamala care 'i léga cu Austri'a, si credu ca acésta conventiune leazéza interesele loru si spera sa obtiena, prin revisuirea ei, nisce conditiuni mai avantagióse si proprii sa aridice situatiunea loru financiara. Tiéra esentialmente agricola, Ungari'a aterna naturalmente spre liberulu schimbu. Ungurii se plangu ca platescu de geab'a unu tributu industriei austriace, protegiata de nisce drepturi pre care ei le gasescu prea radicate, pre cându dupa ei, comerciulu celu liberu séu celu putienu o micsiorare considerabila a acestoru drepturi le-aru permite sa cumpere mai eftinu produsele fabriceloru straine si sa esporte, in schimbu pre o scara intinsa, produsele naturale ale pamentului loru. Unu altu griefu alu unguriloru este formulatu astfeliu: ei dicu ca cumperandu órecari produsuri austriace care suntu supuse la imposite de consumatiune si care intra liberu in Ungari'a, ei platescu tesaurului austriacu ceea ce aru trebuí sa revie cu mai mare dreptate tesaurului ungurescu, si reclama restituirea pârtiei corespondente a acestoru imposite. Apoi ei gasescu ca industri'a austriaca nimiceste industri'a nascen la a Ungariei, si s'au ivitu printre densii opiniuni dupa care stabilirea unei linii vamala intre cele dóue tieri aru fi mai avantagiósa pentru Ungari'a decâtu uniunea actuala; câte-va ramuri ale industriei natiunale s'aru vedé cu modulu acest'a protegiate contr'a concurentiei austriace, si de alta parte venitulu vâmiloru aru alimentá tesaurulu saracitu si aru contribuí sa umple deficitulu. Dara nici ací nu se oprescu griefurile si pretensiunile magiariloru. Desi ei nu contribuescu decâtu cu 30% din chieltuelile comune, cu tóte ca se bucura, dupa principiulu de paritate, bas'a conmpromisului, de jumetate, de 50% din influinti'a politica in monarchia, ei considera acésta parte a sarcineloru cá prea onerósa pentru densii si nu-si ascundu dorinti'a ce au de a o vedé micsiorandu-se la reinnoirea compromisului. Unii paru inca a crede, ca fâra acésta micsiorare, Ungari'a nu va puté reusí nici odata sa scape de deficitu.

„Aceste diferite pretensiuni ale unguriloru escita in Austri'a o viua opositiune care se manifesta mai cu séma cu ó óre-care violentia in presa si prin intrunirile politice. Se dice pre ací, ca cererile unguresci, suntu nu numai esagerate, dara inca cu totulu neadmisibile; se striga ca Austri'a este esploatata de Ungari'a, se acusa magiarii ca suntu egoisti preste tóte mesurile, ca voiescu sa scape din incurcaturile loru cu pagub'a Austriei si ca voiescu sa o faca pre acést'a sa platésca pecatele financiare ale tuturoru ministerieloru care s'au succedatu la Pest'a dela 1867 si pâna astadi. Déca cei din Ungari'a suntu in genere mai aplecati spre liberulu schimbu si esportatiune, in Austri'a, din contra dela cris'a din 1873, se manifestà o fórte mare miscare protectionista; prin cercurile industriale austriace care continua a suferí de efectele crisei nu se vede decâtu in cresterea drepturiloru esistande. Intr'unu cuventu, déca cine-va urméza polemicele cele ardiende, luptele de condeiu si de cuvinte care se dau de ambele pârti pre acestu terenu, crede a vedé ivindu-se intre Austri'a si Ungari'a unu antagonismu economicu si politicu asemenea acelui'a care se produsese in Americ'a intre statele dela sudu si acelea dela nordu.

„Acést'a fiindu situatiunea, naturalmente ca fia-cârui'a ii vine in gandu intrebarea déca compromisulu din 1867, déca organisatiunea dualista cu afacerile comune pentru ambele sele jumetâti va puté sa resiste la acésta opositiune a intereseloru si a tendintieloru, si sa fia mentiunata. Acésta organisatiune nu este de siguru o organisatiune perfecta si teoreticeste ireprosiabila; inse ea este singur'a combinatiune practica aplicabila conditiuniloru date ale imperiului Habsburgiloru. Ea a datu probe, ca functionéza intr'unu modu satisfacatoriu de optu ani; a suspendatu cursulu necontenitelorn esperimentâri politice care o succedasera. In intru, ea a asiguratu mersulu regulatu alu afaceriloru; in afara, a permisu Austriei sa-si conserve positiunea sea de putere mare pastrandui unitatea armatei, a diplomatiei si a comerciului. Ea s'a mentinutu pâna acum prin conciliare si prin concesiuni mutuale, prin spiritulu politicu alu unguriloru, prin moderatiune si trebuie sa adaugâmu, o óre-care descuragiare si resignatiune-a germaniloru, prin concursulu celu tolositoriu alu polonesiloru, prin slabiciunea si discordi'a opositiunei slave. Puté-va ea óre sa iesa neatinsa din incercarea decisiva care o astépta? Compromisulu din 1867 fi-va elu confirmatu, si déca nu stabilitu pentru vecinicie, celu putienu reinnoitu pentru alu doilea periodu?

„Nu credemu ca ne vomu hasardá multu respundiendu intr'unu modu afirmativu la aceste intrebari. Ni se pare ca compromisulu nu este intr'unu pericolu mare, si spriginimu acésta opiniune, mai intâiu, pre conditiunile naturale in care se afla Austro-Ungari'a. Nu numai istori'a mai multoru secole dara si chiaru insusi natur'a, positiunea geografica, cursurile de apa, etc., au formatu intre aceste dóue tieri nisce legaturi durabile care, cu o prea mare greutate se voru putea sfaremá. Austri'a si Ungari'a depânda un'a de cea-lalta si nu voru putea prosperá un'a fâra cea-lalta. Ele potu avé pentru momentu inserese contrarii, dara aceste interese nu se escludu absolutamente; este totu-déun'a usioru cui-va sa le concilieze, sa le puie in armonia, câci, din punctulu de vedere iconomicu, cele dóue tienuturi se complectéza unulu pre cela-laltu. Austri'a gasesce in Ungari'a, principalulu, celu mai apropiatu si celu mai mare debusieu pentru industri'a sea; Ungari'a poseda in Austri'a unu târgu comodu, totu-déun'a deschisu, totu-déun'a asiguratu pentru produsele sele naturale, si are afara de acést'a trebuintia de capitalurile austriace. Din punctulu de vedere politicu, cele dóue tieri nu potu traí un'a fâra cea-lalta. Austri'a fâra Ungari'a aru incetá de a mai fi o putere mare si aru devení o anecsa a Germaniei; Ungari'a, separata de Austri'a, nu va fi nimicu de dens'a, si nu aru putea, in ori-ce casu, sa ocupe de câtu o positiune subalterna, putienu diferita de aceea a Romaniei; ba chiaru esistenti'a sea politica aru fi mai putienu garantata cá aceea a principateloru dunarene. De aceea dara noi credemu ca, cu tóte neintielegerile momentane, cele dóue tieri

voru trebuí sa se unésca, pentru cá sa póta mentiene unitatea loru atâtu pre terimulu economicu câtu si pre acel'a politicu." „Tr. Carp."

Scirea, ca ministrulu de esterne alu Romaniei *Boerescu* va dimisiuná, se adeveresce. Demnulu ministru, care a aperatu interesele statului românu cu pricepere si energia, se retrage dela postulu seu din cause inca necunoscute publicului. Densulu e inlocuitu in modu provisoriu cu ministrulu de interne L. Catargiu.

Corespondentulu lui „Times" scrie din Mostaru:

Avendu ocasiunea de a discutá cu Server-pasi'a conditiunea provincieloru insurgente, suntu convinsu ca comisariulu imperialu otomanu este forte departe de a intielege adeverat'a stare a insurectiunei si mesurele de luatu spre a ajunge la o pacificare. O conversatiune ce amu avutu cu membrii comissiunei consulare me confirma in opiniunea ca Pórt'a este incapabila atâtu de a intielege câtu si de a resolvá dificultâtile.

Diuariulu „le Danube" din Vien'a scrie: „Déca suntemu bine informati, la ministeriulu afaceriloru straine s'aru fi lucrându cu activitate la redactarea definitiva a proiecteloru de reforma, pre cari contele Andrássy le-a preparatu pentru provinciele crestine a Portiei. Program'a ministrului aru cuprinde o adeverata autonomia administrativa, sub autoritâti crestine. Remane a se scí, care este succesulu reservatu acestui programu. De alta parte se afirma ca tóte documentele strinse de consuli la Mostaru au fostu date contelui Andrássy.

Diet'a Ungariei.

Bud'apest'a in 13 Novembre n. 1875. Dupa ce se substernu mai multe petitiuni si intre altele proiectulu ministrului de culte relativu la inspectorii scolari, cas'a representativa trece la ordinea dilei. In desbaterea generale asupr'a bugetului ia mai intâiu ceventulu

Dep. F. *Ragályi*, care polemisandu contr'a lui Hegedüs si a ministrului de financie respinge bugetulu fiindu-ca acest'a nu semnifica decâtu stórcerea totale a clasei posesore de pamentu. Bugetulu e unu punctu periculosu in politic'a tierei.

Ios. *Balegh* discuta in detaiu defectele justitiei nóstre. Un'a dintre causele principali ale reului se afla in sistemulu birocraticu, prin care judecatoriele se ingramadescu cu lapalie, asiá incâtu nu potu corespunde adeveratei loru menitiuni. Ce privesce bugetulu, oratorulu lu primesce cu liniste, câci arata unu progresu fatia de bugetele anterióre.

Sig. *Borlea*. Pâna vomu poté fi pusi in placut'a positiune de a publicá intréga vorbirea d-lui Borlea, lasamu se urmeze ací unu scurtu estrasu, pre care lu aflâmu in reportulu diuariului „Tageblatt" din Sabiiu si unde se dice: „Romanulu Borlea, tribunulu poporului, pronuncià nisce adeveruri amare dicandu, ca sub darurile guvernului actualu comerciulu si industri'a nu se mai bucura de nice unu creditu si pentru aceea suntu espuse la capriciulu usurariloru. Acei economi, cari mai nainte lucrau cu câte dóue grape, se asociéza astadi cu vecinii loru si imparechiéza câte dóue vaci slabe, cá sa semene si se prepare secerisiulu, ce este dejá pemnoratu de câtra esecutorii guvernului actualu. Apoi ce egale indreptatire este intre altele aceea, candu dreptate nu se póte face in alta limba, decâtu numai in cea maghiara, candu incusatului nu i este ertatu nice baremi a se aperá in limb'a sea si astufeliu a-si perde dreptulu numai din acésta causa, si candu resolutiunile si sentintiele se croiescu numai in limb'a maghiara, asiá incâtu bietulu omu dela sate de multe ori si in multe locuri nice amblandu cu merinde in traista nu-si gasesce omulu, care se descopere *dreptatea* ce este ascunsa sub accentele limbei statului.

La organisarea judecatorieloru s'a pusu conditiunea, cá celu ce va competá dupa vre-unu postu de jude, se scie bine limbele ce se vorbescu de poporatiunea tienutului respectivu, unde densulu voiesce a fi aplecatu, astadi inse ministrulu de interne calca legea sí provóca pre comunitâti, cá sa se folosésca numai de limb'a maghiara in tóte harthiele loru câtra judecatorie. Chiaru si in Turci'a suntu auctoritatile judecatoresci si administrative indetorate a-si publicá edictele câtra popórele neturcesci in limb'a natiunale a acelor'a, la noi inse sub domnirea guvernului liberalu nu se intempla acést'a. La noi se oprescu prin ucasuri chiaru si manualele de instructiune, cari nu dicu ca numai ungurii au dreptu de suprematia, iéra celelalte popóre au numai se asculte de comanda, se muncésca si se platésca.

G. *Baussnern* nu vede nice o deosebire intre bugetulu de acum de cele de mai inainte, pentru ca si bugetulu actualu ne arata unu deficitu insemnatu, si acum se folosesce simplulu medilocu de a urcá contributiunile si de a face datorii. In fondu bugetulu substernutu este o editiune parte indreptata, parte stricata a bugetului presentatu de cabinetulu Bitto-Ghyczy. Pentru ce dara cris'a de cabinetu, inscenarea fusiunei partideloru, déca tóte sperantiele impreunate cu acést'a suntu zedarnice? Se dice ca s'au esecutatu nóuele legi de contributiune, s'au crutiatu pâna la estremu si cu tóte aceste situatiunea financiale e acuta, dâri nóue si unu nou imprumutu suntu neaperatu de lipsa. Cum sa ne splicâmu acestu resultatu tristu?

Oratorulu aréta apoi, ca statulu ungurescu vediendu la 1867 realisata independinti'a sea a voitu sa intre deodata in cerculu stateloru culte apusene si spre acestu sfersitu i-a lipsitu puterea natiunalu economica. Ungari'a e unu statu agriculturalu, n'are nice o industria mare, comunicatiunile suntu insuficiente. E lipsa de puteri fisice si spirituali, de o cultura poporale generale, stâmu indereturlu stateloru apusene Tiér'a e abundanta in tesauri naturali, dara nu suntu puteri spre a-i esploatá. Si ce e mai reu, n'avemu tempu, câci ne intetiesce lips'a si trebuie ajutoriu grabnicu, si fâra tempu de ajunsu, fâra puteri — impreunate cu inteligintia — nu vomu puté esploatá isvórele nóstre. Avemu trebuintia de puteri straine, n'avemu bani, pentruca ori-ce venitu se consuma de masin'a statului.

Tóte aceste provinu de acolo, ca amu pornitu pre o cale gresita, ca ne amu pretiuitu prea multu si astufeliu neacomodandune tempului amu luatu asupr'a-ne mai multu decâtu putemu suportá si tóte proiectele guvernului au stigm'a zedarniciei. (Nelinisce in centru.)

Guvernulu actualu inca nu sciù ce sa incépa decâtu se urce contributiunile si se faca datorii. Ori ce guvernu pasindu pre acést'a cale trebuie sa cada.

Numai un'a din dóue mai e cu putintia. Séu sustienemu masín'a statului in conceptiunea gresita si esagerata, care in urma ni va face se nu mai putemu impliní deobligamentele nóstre, séu vomu reduce spesele ce le cere statulu. Tertium non datur.

Aici nu ajuta reductiunile realisate in cadrulu bugetului de adi, se cere o schimbare de sistema, care sa se esecute cu seriositate. Oratorulu afla o unica cale sigura ce duce la mantuire: restringerea, lasarea institutiunei de statu, pâna ce vomu puté aduce in ecuilibru venitele cu erogatele. Se va puté face obiectiunea, ca prin acést'a se periclitéza esistinti'a statului. Oratorulu replica, ca se pagubesce dóra statulu Ungariei, déca vomu avé numai 5 ministerie si vomu reduce spesele honvedimei cu $3\frac{1}{2}$ milióne? Din contra statulu castiga putere spre a se pregatí de sublim'a sea missiune. Déca diavolulu puterei mari nu dispare, atunci e de temutu, ca Ungari'a fiindu trantita iéra, se va dice: Magyarország volt, de — nem lesz!

Ce se atinge de planurile ministrului de financie, aceste arata in modu positivu numai urcarea contributiunei; tóte cele-lalte suntu numai politica conjecturale. Guvernulu face tóte optima fide, dara fâra nici unu succesu.

Relativu la cestiunea vamale si comerciale guvernulu observa o tacere nejustificabila, pre cându dupa parerea oratorului tiér'a, care astépta mari resultate dela resólverea aceloru cestiuni, e indreptatita sa céra deslusiri.

In urma oratorulu dechiara ca nu primesce bugetulu de basa la desbaterea speciale.

Dep. *Bujanovici*: Din tóte pârtile, in cuventulu prea inaltu de tronu si in desbaterea adresei s'a relevatu, ca trebuie sa se faca reforme pre tóte terenurile vietiei de statu, déca voimu, cá esistinti'a Ungariei cá statu sa fia asigurata, creditulu ei consolidatu si buna starea ei sa prospereze. Guver-

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Vs. 19. Judecat'a (κρίσις) din acestu Vs. se refera la *se va osendí* (κρίνεται) si *osenditu este* (κέκριται) din Vs. 18. avendu mai multu insemnarea de „condamnare", osendire. Aci se espune caus'a condamnârei, facându o fina alusiune la 1, 4. 8. seqq. *ca lumin'a etc....* din acésta causa urméza judecat'a. (Iudecat'a Vs. 18 Nr. 2 a resultatu din judecat'a Nr. 1, 6. pentru ca acést'a, hotarirea ómeniloru pentru bine séu reu, se aréta apriatu in: *si au iubitu intunereculu mai vertosu decâtu lumin'a*). — Sub *lumin'a* se intielege, lumin'a adeverului (1, 4. 8 seqq.) Iis. Christosu, *intunerecu*: contrariulu adeverului; minciun'a, erorea, pecatulu cá Rom. 1. 21. 25,; si fiindu ca pecatulu retacirea cu voi'a dela calea cea adeverata, iubesce intunereculu — fisice luatu —: asiá sub intunerecu se intielege intunereculu moralu si fisicu. *au iubitu intunereculu mai vertosu de câtu lumin'a* — nu este a se intielege ca au iubitu lumin'a, dara decâtu lumin'a au iubitu mai multu intunereculu, ci: iubindu intunereculu, au uritu lumin'a. Acést'a se véde atâtu din Vs. 20. câtu si din 12, 37. 40. si din condamnarea lui Iis. prin evrei. Se va replicá póte ca se intielege prin mai putienu o parte mica din lume, invetiaceii sei, si prin mai multu partea cea mare, mass'a. Replicarea acést'a cade de sine, câci facia cu Iis. cu lumin'a, despre carea este aci vorb'a, este pusa lumeá (cá si in 1, 5.) representata prin poporulu evreiescu, cá poporulu alesu alu lui Ddieu, si cá poporulu, in mijloculu cârui'a Iis. — si indeplinesce marea sea missiune (1, 10. 11.) Poporulu evreiescu, cá representantele lumei a tuturoru popóreloru, prin representantii sei, uresce pre Iisusu, 'lu conduce la Golgoth'a; câci precum in tempulu de fatia, cá in tóte tempurile, inteligentia, fruntasii unui poporu conducu de stinele lui, 'lu representa in afacerile lui: astufeliu la evrei, fruntasii, carturarii si fariseii, boierii némului au representatu pre poporu facia cu Iisusu, si cându a fostu la opiniunea poporului (sentintia), acest'a a confirmatu ur'a conducatoriloru sei strigându sa se restignésca!

Lumea, punendu-ise inainte de o parte lumin'a, de alta parte intunereculu, cá dóue elemente heterogene, contrarie, a alesu intunereculu, si a respinsu lumin'a; — pentru ce? — pentru ca faptele ei (a omenimei) erau rele: moralulu ei (faptelele interne si esterne) erá in consonantia cu intunereculu, si cá moralulu ei sa nu se vedésca sa nu iésa la lumina (Vs. 20), au uritu lumin'a, au respins'o: au persecutat'o.

Vs. 20. seq. *totu celu ce lucréza*. In acésta constructiune este cuprinsu fiacare, care lucréza reu, pâna atunci, pâna cându reulu are potere asupr'a lui. Cu tóte acestea nu se denéga possibilitatea indreptârei spirituale si a susceptibilitâtiei pentru lumina — nu vine la lumina — nu intempina lumiin'a cu suceptibilitate, din consideratiune cá sa nu se mustre pentru faptele sele. — *cá sa nu se vedésca lucrurile lui*. Terminulu „vedésca in originalu lu avemu" ἐλεγχδῆ dela ἐλέγχειν = a despretiuí, a lepadá, de comunu: a reprobá, a dovedí (ce-va de reu) a infruntá, a mustrá, a pedespí. In test. nou, verbulu ἐλέγχειν in versiunea rom. este tradusu parte prin a *mustrá*: Ioanu 8, 46. 16. 8. I Corint. 14. 24. II Tim. 4, 2. Iacobu 2, 9., carele este — la a *dojení* Luc'a 3, 19. parte prin *a certá*: Mat. 18, 15. I Timot. 5, 20. Titu 1, 9. 13 2, 15. Evrei 12, 5. si parte prin a *defaimá*: Efes. 5, 11. si a *umilí* Apoc. 3, 19; parte in fine cu a *vedí*. Ioanu 3, 20. 8, 9. carea din urma in ambe locurile este reu nimerita. Versiunea mai buna in aceste dóue locuri mi s'aru paré cu *a mustrá*.

Ca versiunea cu *a mustrá* in acestu Vs. este mai buna decâtu cu a *vedí*, se vede din insusi intielesulu. carele lu aflâmu mai usioru din compararea Vs. 20 cu 21 in cari se trage paralela intre cei ce facu fapte bune si cei ce facu rele.

In Vs. 20 prin ἐλέγχειν (a mustrá) este inchipuita mustrarea publica, dara totu odata si mustrarea consciintiei interne despre pecatulu comisu asiá câtu tém'a, fric'a de lumina involve in sine si fric'a de rusinea interna (mustrarea consciintiei) si esterna, in Vs. 21, *sa se arete* φανερωδῆ dela φανερῶν — a aretá, a descoperí, a vedí) cuprinde contrariulu de *a mustrá*: ad. a aretá spre a serví de esemplu, carea contiene mai de aprópe descoperirea esterna (spre a fi esemplu viu), dupa aceea inse si multiamirea interna. *Iéra celu ce face adeveru* — in orig. avemu την ἀλήδειαν, articulatu: adeverulu, — carele in rom. este (reu) tradusu cu adeveru, nearticulatu — fidelu originalului aru fi (deci): *celu ce face adeverulu, merge spre lumina, cá sa se arete* (la lumina, lumei) *lucrurile lui*, nu din vanitate, din iubire de marire desierta, ci din impulsu spre comuniune, spre a intempiná asociare, in carea sa afle intarire si sigurantia. *Celu ce face adeverulu* esprima — cá si in Vs. 20. *celu ce lucréza reu* — directiunea vietiei, moralulu; in Vs. 20 este luata directiunea morale rea, in acest'a (21) cea buna, amesurata adeverului, cu alusiune la 8, 47. 18, 37. — *ca íntru Ddieu suntu lucrate* — ca esprima temeiulu pentru ce merge la lumina; *intru* (ἐν) *Ddieu*: in comunitate, in societate cu elu (carele este insusi adeverulu) mai espresivu, mai

nulu actualu s'a supusu acestei probleme si prim'a sea fapta insemnata in privinti'a acést'a este bugetulu ce l'a substernutu, pre care cas'a va trebuí sa-lu esamineze fâra preocupatiune spre a se convinge, déca guvernulu a mersu pâna la marginea estrema a crutiârei ? déca in respectulu preliminariului veniteloru nu s'au perdutu cum-va in ilusiuni, cari se resbunara atâtu de amaru ? déca suntu justificate proiectele lui relativu la urcarea veniteloru din punctulu de vedere alu stârei nóstre materiali ?

Oratorulu deduce din o comparatiune a veniteloru preliminate cu cele constatate prin computurile finali din 1874 óre-care temere, ca venitele din preliminariu nu voru incurge.

In cadrulu sistemei actuali guvernulu a facutu crutiâri fâra de a se cugetá, ca prin acést'a ne va face sa semtimu defectele sistemei si mai tare. Nu marimea erogatiuniloru este reulu principalu. Spesele administratiunei in sine nu suntu chiaru mari, dara trecu preste mesura, servindu numai la sustienerea unui sistemu invechitu ce nu mai corespunde postulateloru tempului actualu si intereseloru cetatienesci. (Aprobare in drépt'a estrema).

Se dice ca justiti'a e rea, ce e dreptu ea are defecte, s'a infiintiatu prea multe tribunale. Bine, sa se reduca numerulu loru, dara in locu de acést'a se facu esperimenturi la personalulu ajutatoriu, la requisitele de cancelarie, prin acést'a justiti'a se face si mai rea, se micusioréza in modu indirectu venitulu statului. Se cauta loculu reului in statulu judecatoriloru, cari suntu buni cá si pre aiurea. Reulu inse jace in procedur'a civila cea rea, in lips'a de lege materiale. Sa se delature aceste defecte si justiti'a de acum inca va fi eftina. (Aprobare in oposit. dreptei.)

Oratorulu desaproba institutiunea inspectoriloru scolari, care in locu de a fi straformata au scadiutu stipendiele de statu — cele mai rentabile institutiuni — cu 10,000 fl.

Nu pentruca despretiuesce crutiarea a insiratu oratorulu aceste esemple. Trebuie a se introduce o reforma a sistemei intregi de administratiune, sa se reduca numerulu ministerieloru, sa se simplifice contabilitatea, sa se *denumésca* oficialii comitatensi etc. Mai departe oratorulu dovedesce, ca comissiunea financiale s'a perdutu in ilusiuni la statorirea preliminariului.

Incâtu despre planurile natiunalu economice ale guvernului, velulu ce le acopere este nepetrundibilu si totusi depinde dela o fericita resólvere a acelor'a viitoriulu Ungariei. Oratorulu neaflandu nice o garantia in directiunea politica a ministeriului, respinge bugetulu. (Aplausu in ambele opositiuni).

Pulszky, infantele teribilu din cét'a liberale, intorcendu-se mai intâiu contr'a antevorbitoriului observa, ca acest'a a pronunciatu câte o idea ce merita atentiune, macaru ca majoritatea din camera trage alte consecintie din deslusirile lui. E paguba, ca antevorbitoriulu nu a pasitu contr'a espuneriloru lui Baussnern, câci castigá aprobarea casei, dara se pare ca opositiunile nu-si conturba cercurile. Cestiunea contributiunei, dupa parerea oratorului, nu se póte aduce in legatura cu cestiunea natiunalitâtiloru. Deput. Bausnern a facutu conclusiuni logice, inse premisele sele nu le póte primí nice unu patriotu, care doresce esistinti'a statului ungurescu din inima. Ide'a politica, ascunsa la Bassnern in cuventulu restringere, nu o va aprobá nice o partida ungurésca. Ungari'a nu va sacrificá din pusetiunea sea cá statu nice o iota. Oratorulu combate si pre Borlea, despre care dice ca n'a descrisu situatiuni ci a esprimatu numai semtieminte si inca de acele, cari nu suntu cu putintia la noi.

Oratorulu combate si argumentatiunile opositiunei dreptei si termina cu dechiararea, ca primesce bugetulu, pentruca are incredere in guvernu, ca acest'a va vindecá morbulu.

Kapp imputa antevorbitoriului ca a presupusu despre Baussnern unele lucruri, la cari acest'a nu s'a cugetatu si pre cari nu le a esprimatu. Oratorulu respinge bugetulu.

Ales. *Csanády* se indrépta in discursulu seu contr'a ministrului presiedinte schitiandui tóta carier'a politica. Bugetulu nu-lu primesce, fiindu oratorulu de firm'a convictiune, ca Ungari'a va trebuí sa piéra, déca nu voru incetá afacerile comune.

Ministrulu presiedinte *Tisza* se ocupa in replic'a sea mai multu cu combaterea pareriloru pronunciate de antevorbitori. Noi relevâmu numai aceste:

Dlu primu ministru Tisza declara, ca nu este responsabilu pentru ideile sele, decâtu patriei, regelui si consciintiei sele. Natiunalitâtiloru nu li contesta drepturile, nice n'a emisu vre-unu ucasu câtra ele, ci numai le-a svatuitu, cá in interesulu propriu sa se folosésca de limb'a magiara, care pretutindenea e cunoscuta. Si provocarea d-sele a avutu bune resultate, pentru aceea se supera dlu Borlea. — D-sea nu vrea sa faca economia cu reducerea ministerieloru, cari au destulu de lucru in interesulu tierei, nice nu vrea sa aiba oficiali denumiti la administratiune, de óre-ce aceia costa bani si statulu n'are bani; apoi afara de acést'a s'a vediutu pre tempulu absolutismului si alu provisoriului, ca ce platescu oficialii denumiti.

Universitatea fundului regiu.

Universitatea fundului r. s'a deschisu luni in 22 Novembre n. in modulu indatinatu. Dupa ce s'a constatatu presenti'a a mai multu de 30 deputati, o comissiune de trei merge la presiedintele universitâtiei. Acest'a salutà apoi pre deputatii intr'unu discursu scurtu, in care enumera obiectele ce se voru substerne Universitâtiei prin presidiu spre discusiune. De aceste obiecte se tienu : Esaminarea computuriloru finali pre anulu 1874, esaminarea raportului administraturei despre esecutarea bugetului pre 1874, statorirea preliminariului pre 1876, afacerile scóleloru de agricultura, mesuri pentru regularea archivului natiunalu, reformarea statutului agrariu conformu ordinatiunei ministeriali, discussiunea proiectului despre regularea dieteloru ce competu deputatiloru din confluxu si raportulu comissiunei de 7 in afacerea averei universitâtiei.

Dupa ecestu discursu primitu cu aplausu se alege in comissiunea verificatória domnii : L. Herbert, H. Horvath si Sam. Popu, cari voru esaminá credentionalele deputatiloru.

La sfersitulu siedintiei presidiulu impartasiesce, ca in siedinti'a venitória voru avé sa se aléga urmatóriele comissiuni : 1) Comissiunea financiale de 9 membri 2) comissiunea juridica de 9 membri, 3) o comissiune pentru esaminarea computuriloru de 7 membri, 4) comissiunea scolaria de 5 membri. Presiedintele anuncie mai departe, ca in decursulu pertractariloru va mai propune instituirea a dóue comissiuni speciale si adeca un'a pentru regularea archivului, iéra alt'a pentru reformarea statutului agrariu.

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

2. Poruncile sa se dea cá nisce invetiaturi, dupa cari au sa-si indrepteze elevii faptele loru; dara sa nu le repetiésca invetiatoriulu la tóta vorb'a. Audiendu copii un'a si aceeasi porunca prea desu din gur'a invetiatoriului se dedau cu ea, cá cu o vorba obicinuita; 'si uita de insemnatatea ei; iau in fine cá pre o vorba góla si nu mai punu pretiu pre ea — apoi firesce ca ne mai luandu-o in séma nici ca mai cugeta a o pazí.

3. Cá sa póta face inv. pre elevi, sa pazésca poruncile, ce li le-a datu, are mai intâiu sa faca deosebire intre copii si intre baieti (= elevii scólei de repetitiune.)

Copii nu potu inca intielege legea scolastica cea scrísa; asiá dara acést'a este pentru baieti, respective pentru elevii scólei de repetitiune. Legea pentru copii este invetiatoriulu insusi.

Si fiindu ca copii nu se intereséza de locu despre ceea ce nu intielegu; sa-i faca dara inv. mai intâiu, sa intieléga porunc'a, ce li o da. Copilulu intielege bine, déca se convinge si se póte convinge mai bine, déca simtiesce. Dreptu acea sa se folosésca inv. de ocasiunea, prin care va poté face pre copii, sa simtiésca, ca ei au lipsa de ajutoriulu altor'a; ei suntu neputinciosi, prin urmare au lipsa, sa fia condusi de mai marii loru; ce le-a poruncitu densulu sa faca, a fostu bunu si folositoriu, si dela ce i-a opritu a face, erá in adeveru fapta rea si vatematória, care le aru fi adusu nefericire, déca o aru fi seversitu.

Prin acést'a voru aflá si voru simtí copii, ca le merge mai bine, déca asculta de mai marii loru, cá déca urméza vointiei loru orbesce. Astufeliu voru capetá copii incredere in vointi'a invetiatoriului si se voru simtí fericiti, a fi condusi de densulu si alu ascultá.

---

ponderosu cá *dupa* (κατὰ) Ddieu: Rom. 8, 27. II Corint. 7, 10 si in aceeasi directiune cu 1, 13 I Ioanu 3, 10 unde avemu ἐκ θεοῦ — din Ddieu. — Unu adeveru, ce locuesce in internulu omului —

Invectivele ce se facu din partea criticiloru noi asupr'a convorbirei acestei'a, ca aru fi o compositiune poetica a lui Ioanu, si prin urmare neadeveru istoricu, din causa ca, dicu densii, acésta convorbire s'a intemplatu nóptea (Vs. 2.) prin urmare secreta si fâra martori, de unde — dupa densii — urméza ca n'a potutu vení la cunoscinti'a lui Ioanu, in modulu precum se afla desemnata, si ca la sinoptici nu este cunoscutu Nicodimu nici dupa relatarea acestei scene — carea si de altmintrea la ei lipsesce, si nici dupa 7, 51. si 19, 39. — suntu asiá de neíndreptatite, cá si tóte celelalte fâra nici o base; câci:

a) Ceea ce privesce secretulu convorbirei: nu putemu afirmá ca Iisusu a fostu chiaru singuru, si nu in societate cu invetiaceii sei. Acést'a nu o amintesce evangelistulu. Ba suntemu in dreptu a presupune ca a fostu in societatea invetiaceiloru sei, celu putienu a celoru trei: Ioanu, Iacobu si Petru, inaintea câror'a indeplinesce faptele cele mai secrete. cumu: invierea ficei lui Iairu (Marcu 5, 37.—43. Luc'a, 8, 41. 51—56) se schimba la fatia (Mat. 17, 1. seq Marcu 2, 9. Luc'a 9, 28 seq) si se róga in Gethsemane (Mat. 26, 37. Marcu 14, 31.); ba, ceea ce nu concedu, cându ar' fi fostu Iis. numai singuru cu Nicodinu, — asiá de departe se fia fostu Iis. de Ioanu evang., de invetiacelulu seu celu mai iubitu si mai intimu (pre carele lu vedemu culcatu pre sinulu lui Iis. 13, 23) incâtu se nu-i fi potutu comunicá acésta convorbíre?! Acést'a nu credu se o póta séu se aiba curagiulu cine-va a o sustienea.

b) Ca acésta scena nu ocura la Sinoptici, si cá la acesti'a Nicodimu e necunoscutu, nu este nici o causa carea sa ne indreptatiésca a suspitioná evangeli'a lui Ioanu. Déca amu luá acést'a de cinosura, atunci tóte patru evangeliele aru trebuí respinse, câci nici sinopticii, pre lânga tóta uniformitatea loru, nu raportéze toti intr'o forma tóta evenementele; si la ei aflâmu o scena descrisa de unulu si trecuta cu vederea de ceilalti doi, séu un'a scrisa de doi, si neamintita de alu treilea precum, ceea ce aflâmu la Luc'a 21, 1. — 4 si Marcu 12, 41 — 44 la Mateiu lipsesce; asemenea ce ne naréza Mat. 20, 20 = 3. Marcu 10, 35 — 40 lipsesce la Luc'a, si ce aflâmu la Luc'a 9. 51. — 56. 16, 19 — 31 lipsesce la Mateiu si Marcu, si multe altele insemuate de unulu séu doi, si trecute cu vederea de ceialalti doi séu de alu treilea. Se respingu pentru acestea evangeliele? nu! ele se suplinescu un'a pre alt'a! Si in ce raportu stau sinopticii intre sine, in acelu raportu sta si Ioanu câtra Sinoptici. Nu numai pre Nicodimu, nu-lu amintiescu Sinopticii, dara nici invierea lui Lazaru, si preste totu activitatea lui Iisusu in Ierusalimu o retacu mai de totu, multiamindu-se din punctulu loru de vedere numai cu pasc'a ultima, si descriindu cu deosebire activitatea din Galilei'a. Acestu de fectu alu evangelieloru sinoptice 'lu suplines ce Ioanu, fiindu constatatu ca elu a scrisu evangeli'a in urm'a sinopticiloru (vedi introducere Nr. 2). Si cum ca Ioanu a cunoscutu scrierile (evangeliele) sinoptice, si cá pre a sea a scrisu-o spre intregirea acelor'a dovedesce atâtu istoria (vedi introducere r.n 1,) câtu si insasi evangeli'a sea a se vedé cu deosebire 18, 40. carele este in strinsa legatura cu Mat. 27. 16 — 22 Marcu 15, 6 — 12, si nici ca se intielege fâra ajutoriulu loru, de unde se vede ca e dependenta, e in legatura cu acelea si 20, 30. unde se constata ca suntu inca multe semne, cari facute de Iis. nu s'au scrisu in *acésta* carte (Evangeli'a,) dendu a se intielege ca acelea, de si nu tóte, dara o mare parte suntu scrise de sinoptici). — Caus'a, ca sinopticii nu amintiescu nici pre Nicodimu si nici invierea lui Lazaru, nu putemu se o atribuimu nesciintiei loru; ei au sciutu si despre activitatea lui Iisusu in Ierusalimu, si totu nu o descriu. — Ca Iis. a fostu mai de multe ori, la mai multe serbatori in Ierusalimu, si ca prin urmare acolo inca si-a desvoltatu activitatea sea, chiaru si cându n'amu avé Evangeli'a lui Ioanu, amu fi necesitati a concede; pentru ca Iis. câ judeu dupa datin'a religiósa a judeiloru trebui'a sa-si faca acésta datorintia pre carea insusi o confirma dicându la Mat. 5, 17: „sa nu cugetati ca amu venitu sa stricu legea séu prorocii, n'amu venitu sa o stricu ci sa o plinescu,“ —

Déca inse chiaru asiá de tare ne arde la talpe, de voimu cu ori ce pretiu a scí si caus'a pentru carea evangelistii sinoptici nu amintescu activitatea lui Iisusu in Ierusalimu, pre Nicodimu si Lazaru (celu din Bethani'a,) acést'a ne fiindu notata nici de evangelisti, si nici de sântii parinti; nu o putemu aflá de câtu in modu rationalu, — subjectivu — Dela mine vorbescu. —

Precum ascultatorii lui Iis. (poporulu evreiescu in genere) se impartiau in dóue caste: in poporulu simplu, necarturariu dela tiéra, si in carturari (preoti leviti, archierei, boieri etc.) cu centrulu in Ierusalimu: astufeliu doctrinele lui Iisusu, au fostu si au trebuitu sa fia acomodate acestoru dóue caste ale populatiunei evreiesci.

De ací de o parte: doctrinele popularie, esemple, parabole, la cari poporulu dupa natur'a si capacitatea sea este numai passivu, Iis. cá invetiatoriu activu; de alta parte: doctrinele in sensu mai inaltu, custatórie din dispute asupr'a scripturei, la cari carturarii iau parte activa provocatórie. (Va urmá)

Mai incolo, porunc'a sa li-o dea cu linisce si cu blandetie, cá sa nu traga asupr'a ei ur'a copiiloru.

Din contra, porunc'a primita sa o implinésca copiii de buna séma. Invetiatoriulu sa nu fia nepasatoriu, cándu vede, ca porunc'a, ce a dat'o, nu o baga unii scolari in séma, iéra altii nu o asculta; ci sa tiena strensu, cá toti scolarii sa pazésca poruncile, ce li le-a datu.

4. Prin acea, ca da inv. eleviloru sei porunci, dupa cari au sa-si indrepteze acesti'a faptele si lucrârile loru, destépta in ei simtiulu de ascultare.

Acestu simtiu trebuesce desvoltatu si nutritu in elevi. Si acést'a o va poté face invetiatoriulu numai staruindu cu deadinsulu, cá elevii sa implinésca nesmintitu poruncile, ce li le da.

Din contra, invetiatoriulu, care este nepasatoriu, cándu nu implinescu elevii poruncile, ce li le-a datu, prin acést'a face, de slabesce simtiulu de ascultare alu eleviloru abiá desceptatu.

Apoi déca se deprindu elevii, a nu ascultá de invetiatoriu, atunci nu le mai póte impartasí acest'a cu succesu nici cultura, nici educatiune.

5. Déca va dá invetiatoriulu porunci fâra de nici unu scopu, ori nechiare, incâtu sa nu póta sci copiii, ca ce au sa faca, ori poruncí, pre cari nu suntu copiii in stare sa le implinésca, prin acést'a 'si va face urmatoriulu seu, adeca: — astu-feliu de porunci se va vedé silitu, a si le ignorá ori a si le retrage.

Mai incolo, intre poruncile fâra scopu se potu socotí si opririle cele fâra scopu, adeca opriri dela fapte cu totulu necunoscute copiiloru.

Deci sa oprésca inv. pre copilu numai de a nu repetí necuviinti'a facuta, pentru ca la din contra in locu de moralistu, se face — chiaru demoralisatoriu de copii.

6. Indata ce vedu copiii, ca invetiatoriulu si-a retrasu o porunca, astépta sa-si retraga si porunc'a, care li-o va dá dupa aceea. Déca inse pre acést'a nu si-o retrage invetiatoriulu, atunci — incepu unii copii a plange, altii a face sgomotu ori chiaru a i se opune.

In modulu acest'a ascultarea din inim'a copiiloru, dara totu de odata si autoritatea invetiatoriului decadu

7. Déca a dechiaratu inv. eri o fapta óre-carea de buna si a poruncitu copiiloru, sa o faca; adi inse nefacendu-o copiii, o lasa nefacuta; — séu déca o fapta a dechiaratu-o eri de rea si asiá a opritu-o; adi inse vede, ca iéra a seversitu-o vre-unu scolariu, dara 'lu lasa nebagatu in séma: — — prin acést'a inv. incurca mintea copiiloru, incátu nu mai potu sci cu securitate, ce este bine si ce este reu. Si asiá confundandu-se copii prin negrigea si neconsecinti'a invetiatoriului, 'i iau vorbele si poruncile in nume de povesti ori dreptu glume, se tempescu, se desfrenéza, 'si perdu increderea in densulu, nu-lu mai stiméza, nu-lu mai respectéza, nu mai punu temeiu pre cuventulu densului, nu-lu mai asculta nici — chiaru elevii mai buni.

8. Luandu inv. numai pre unii scolari la dare de séma, de i-au implinitu poruncile date, iéra pre cutare séu cutare copilu nu, prin acést'a s'aru face vinovatu inaintea copiiloru de omu nedreptu.

Apoi cá omu nedreptu va fi inv. hulitu si defaimatu nu numai de câtra elevii sei, ci inca si de câtra parintii acestor'a.

9. Invetiatoriulu, care va avé nenorocirea a nu 'si mai poté sustiené autoritatea sea fatia cu elevii sei; — nu va mai poté cultivá, nici educá vre-odata vre-unu elevu.

Atunci numai — sa esa din scóla, sa se lase de sarcin'a invetiatorésca si sa-si caute de norocu pre alta cale.

C. *Alte midilóce disciplinari.*

S'au aretatu, cumca copiii adeseori 'si uita, ca trebuiescu sa faca, ce li s'a poruncitu: séu ca, deprinsi fiindu la fapte rele, nu voiescu sa faca, ce li s'a poruncitu ori ce le este prescrisu, si asiá — seversiescu fapte, cari suntu in contr'a ratiunei, va se dica in contr'a legei.

1. *Medilóce intetitórie:*

amintirea, dojan'a, amenintiarea, pedéps'a. Aici s'a aretatu, ca:

Pedepsele sa fia corespundietórie gresieleloru comise. Care pedepse suntu concese invetietoriulu. Scopulu pedepseloru. Invetiatoriulu sa fia atentu la impresiunea, ce a facutu pedéps'a asupr'a elevului pedepsitu.

Fatia cu acestea s'au propusu intrebârile urmatórie;

1. Este de ajunsu, a spune numai copilului gresitu, ca trebuiá sa pazésca porunc'a ori legea data?

2. Dupa ce a convinsu inv. pre elevu, ca fapt'a, care a facut'o acest'a, a fostu in contr'a legei, dara copilulu iéra gresiesce, indata sa aplice asupr'a acestui'a medilóce mai aspre?

3. Cum va puté indreptá inv. pre elevulu dedatu, a vení la scóla cu ocupatiunea nefacuta, cu lectiunea neinvetiata?

4. Cum va puté indreptá pre elevulu dedatu, a se bate cu alti copii, a acusá, a mintí ori a si furá?

5. Gresielele seversite afara din scóla sa le publice invetiatoriulu eleviloru in clase, si pre elevulu gresitu sa-lu pedepsésca in fati'a celoru-alalti?

(Va urmá.)

Varietâti.

(†) **Alessandru Lebu** sen., din comun'a Cacov'a lânga Sabiiu, au reposatu in 10/22 Novembre a. c. Cu acestu barbatu au trecutu iérasi din viétia unulu dintre acei rari economi din marginimea nóstra, carele in tóta viéti'a sea frumósa de 82 ani au fostu unu modelu alu moralitâtiei si religiositâtiei plinu de zelu pentru cele bune, pre lânga o modestia laudabila, cu cari si-au castigatu stima generala. Cá jude comunalu multi ani au condusu comun'a Cacov'a in ordinea cea mai buna, cá titoru alu bisericei de acolo in mai multi ani au adusu averea bisericei dela nimic'a la o stare considerabila prin o intielépta administratiune, cu carea in tóte afacerile lui economice s'au distinsu; iéra in fine vediendu lipsele scólei nóstre confessionale din Cacov'a au creatu pentru aceea unu *fondu scolariu* de 1000 fl. din banii sei proprii inca fiindu in viétia, refusandu de a se publicá acestu actu marinimosu in decursulu vietiei lui, câci nu pentru lauda, ci pentru a face bine — cum dicea elu — au seversitu actulu. Vecinic'a lui pomenire!

*** (*Necrologu*). La 20 Novembre n. a reposatu in Vien'a Franciscu V, archiduce de Austri'a, ultimulu descendinte barbatescu din cas'a Este. Cu densulu se stinge o familia, care a datu multi si distinsi barbati de statu, soldati bravi si protectori generosi a arteloru si sciintieloru.

Reposatulu duce Franz de Moden'a, care a domnitu in Modena 13 ani, a disparutu de pre bin'a politica la 1859, specialu dela 1862 cându s'a disolvatu armat'a sea, numele seu aparea numai in modu sporadicu. De atunci incóce densulu se tienù numai de viétia sociale a metropolei imperiale. Politica pre fatia n'a mai facutu, a jocatu inse dupa culise câte unu rolu din cându in cându. Cu densulu dispare nu numai descendentulu unei vitie domnitórie stralucite, ci si celu mai aprigu si neobositu aperatoriu alu principiului legitimitâtiei. Densulu a statu in raportu intimu cu Chambord si Don Carlos.

*** *Bibliografia.* Amu anunciatu dejá cetitoriloru dice „Romanulu" placut'a scire ca d. Emile Picot va incepe la 1 Novembre st. n., unu cursu de limb'a romana la „scól'a de limbi orientale vii" din Parisu, scóla unde se prepara viitorii consuli francesi pentru Austro-Ungari'a, Epiru, Tesali'a, Albani'a, Macedoni'a etc. Astadi avemu ocasiune de a inregistrá unu altu faptu, totu atâtu de imbucuratoriu, din partea eruditului filo-romanu. In Nr. 3 alu revistei de antropologia (care apare sub directiunea dlui P. Broc'a) d-sea a publicatu, acum câte-va septamâni, unu studiu fórte interesantu intitulatu: *românii din Macedoni'a.*

Acésta lucrare — de o importantia necontestabile pentru sciintia in genere, dara de unn interesu deosebitu pentru noi romanii — se distinge nu numai prin documentele si datele ce produce, ci si prin precisiunea si eleganti'a cu care e scrisa.

Adi mai multu decâtu ori cându, e tempulu de a ne numerá, de a ne cunósce cine si câti suntemu; adi cându principiulu de ginte si natiunalitate incepe si trebuie se fia temeiulu unei politice sanetóse; adi cându evenimentele ce se petrecu in Turci'a atragu asupr'a popóreloru din peninsul'a balcanica — pentru vigórea ce desvólta si pentru suferintiele ce au induratu — atentiunea si simpatiele intregului continentu, adi in fine. cându preste unu milionu de români suntu cá si uitati de ceilalti frati ai loru si parasiti de propagand'a clerului grecu, care pre fia care di se silesce ai desnationalisá.

Din partene, multiamimu cu caldura distinsului invetiatu d. Picot, care cu atât'a sciintia si seriositate nu pregeta a ne face cunoscuti in occidente. Scrierea d-sele despre Dialectulu romanu din Banatu e o lucrare limbistica si filologica care a atrasu asupr'a-i atentiunea tuturoru invetiatiloru cari se ocupa cu diferitele idiome romanice.

Totu-odata suntemu convinsi, ca fiacare din noi se va grabí a-si impliní o adeverata datoria procurandu-si si studiandu acésta scriere, care ne intereséza da dreptulu si care fiindu tiparita in brosiuri,*) va poté fi pusa cu inlesnire la dispositiunea fia-cârui'a prin librarii principali din Bucuresci, cá d. Socec de esemplu.

*** (*Monumentu pentru Boccaccio*) Orasielulu Certaldo in Toscana a decisu se puna la cas'a de acolo, in care s'a nascutu Giov. Boccaccio o tabla de marmoru si sa-i radice in piatia o statua de marmoru. La 21 Decembre se va serbá cintenariulu marelui novelistu italianu.

*) Editur'a Ernest Leronx. Parisu 28 Rue Bonaparte.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Novembre 1875.

Metalicele 5%	69 65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 75
Imprumutulu de statu din 1860	110 80
Actiuni de banca	925 —
Actiuni de creditu	199 —
London	113 40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81 40
„ „ „ Temisiorene	80 75
„ „ „ Ardelenesci	79 70
„ „ „ Croato-slavone	85 50
Argintu	104 50
Galbinu	5 36
Napoleonu d'auru (poli)	9 9½

Nr. 265.—1875.

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni a prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu din 8 Augustu Nr. 2268 a. c. la veduvit'a parochia gr. orientala de clas'a III. din Gridu in protopresbiteratulu Fagarasiului se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

1. Emolumentele suntu pre lânga venitele stolari usitate dela 160 familii alesi câte 8 copuri de bucate; iéra dela 42 familii méstecate pe jumetate.

2. Unu locu de samenatura agru de 3 galete.

3. O livadie de 4 cara de fenu la unu locu care se folosesce in totu anulu.

4. Folosirea erbii, din progadea bisericei.

5. Tacs'a pasciloru cu câte 8 cr. dela tóta famili'a. Care tóte computate la olalta, aducu sum'a 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá postulu acest'a parochialu, au de a-si adresá concursele loru construite conformu statutului organicu, pâna la terminulu aretatu la subscrisulu.

Fagarasiu in 18 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru *Popescu*,
protop.

(3—3)

Concursu.

Devenindu a dóu'a parochie gr. or. de class'a III. din comun'a Toparci'a vacanta, spre ocuparea acestei statiuni se escrie concursu pâna in 30 Novembre 1875 st. v.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu:

a) 11 jugere 297□° de pamentu parte fanatie parte locu aratoriu

b) accidentele stolare regulate dupa 205 familii, care computendu-se la olalta dau o suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si insinuá recursele bine informate in sensulu statutului organicu in terminulu prescrisu mai susu, la scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului Mercurea.

Comitetulu parochialu gr. or.
Toparci'a in 5 Oct. 1875 st. v.

Presiedintele comitetului.
Iacobu *Greavu.*
Ioanu *Lepedatu.*
notariu.
Ioanu *Drocu,*
adm. protopopescu.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in comnn'a bisericésca greco-orientale de class'a III. *Minthi'a cu fili'a Besanu* se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolnmentele acestei parochii suntu: folosirea portiunei canonice si venitele stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne pâna la terminulu indicatu suplicele loru, instruite in sensulu st. org. — la subscrisulu.

Dev'a 30 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Ioanu Papiu,
protopresbiteru.

(3—3)

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Bab'a de class'a III, se escrie concursu pâna la 30 Novembre a. c. cându va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

1) 8 Jugere si 354 orgii aratoriu.
2) 4 Jugere 1456 orgi fenatiu.
3) 3 Jugere 716 orgi pasiune.
4) Dela o suta case dela fia-care casa o mertia mica de malaiu si dela tóta cas'a un'a di de lucru si stol'a indatinata dela servitiele preotiesci dupa cum s'a staveritu de comissiunea ambulanta.

Doritorii de a câscigá acestu postu de preotu au sa-si inaintedie recursele loru la subscrisulu scaunu protopresbiterale, sa fia teologi absoluti, pâna la terminulu indicatu:

Cs. Giurgesti in 16|10 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Bodea,
protopopu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.